

בס"ד. שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון, ה'תשט"ז.

בלתי מוגה

א. שבת זו היא שבת בראשית, שבה מתחילים לקרוא את הפרשה הראשונה שבתורה.

והנה, ידוע¹ שגם ה"סדר" בתורה הוא הוראה בעבודה, והיינו, כדכשם שהתורה בכלל היא הוראה בעבודה, כדאיתא בזהר² ש"תורה" מלשון הוראה, וכמובא בתניא³ ש"התורה היא נצחית", בכל זמן ובכל מקום, ולכן, בזמן זה ובמקום זה יש ללמוד הוראה מהתורה, כולל גם מסיפורי התורה⁴ — כמו כן יש ללמוד הוראה מסדר הסיפורים שבתורה.

ובנוגע לענייננו: הקדימה של פרשת בראשית לפרשת נח ופרשת לך לך, היא, לא רק מצד סדר הסיפורים, שהסיפורים שבפרשת בראשית אירעו לפני הסיפורים שבפרשות נח ולך לך, אלא סדר זה נוגע גם בעניינים הפנימיים — שלכל לראש יש ללמוד פרשת בראשית, ולאחרי שישנם ההוראות של פרשת בראשית, אזי יכולים לגשת וליקח גם את ההוראות של פרשת נח, פרשת לך לך, ושאר הפרשות.

ב. בפרשת בראשית מסופר אודות סדר הבריאה, ומסיים בכתוב:⁵ "אשר ברא אלקים לעשות", ומפרש רש"י (במדרש)⁶ "לתקן". כלומר, אע"פ שהקב"ה ברא את העולם באופן שהעולם צריך תיקון, דהיינו שיש בו חסרון, מ"מ, מיד בתחילת הבריאה היתה כבר הכוונה בחסרון זה — בכדי שהאדם יתקן וישלים את החסרון.

וידיעת ענין זה היא יסוד בכללות העבודה:

כאשר יהודי הולך לפעול איזה ענין בעולם, יכול לבוא היצה"ר ולטעון: כיצד הנך הולך לשנות סדרי בראשית?!

וע"ד הטענה שטענו לרבי עקיבא לענין נתינת הצדקה⁷ — שכיון שהקב"ה עשאו עני, אין ליתן לו צדקה, כי, אין לו לבשר ודם להתערב בסדר הבריאה.

(4) ראה זח"ג קנב, א.

(5) ב, ג.

(6) ראה פרש"י לב"ר פי"א, ו.

(7) ראה ב"ב יו"ד, א.

(1) ראה של"ה חלק תושבע"פ, כלל לשונות בתחלתו (תב, ב). לקר"ד ח"א ח, א. ועוד.

(2) ראה זח"ג נג, ב.

(3) רפי"ז.

וטענה זו היא גם בנוגע לכל ענין של עבודה ופעולה בעולם — דכיון שעיי"ז ממלאים איזה חסרון, הרי זה בדוגמת נתינת צדקה לעני, שהרי "עניי" הוא מי שחסר לו דבר, שבדבר זה הוא "עניי". ובמילא מתעוררת בזה הטענה הנ"ל.

והמענה על זה — "אשר ברא אלקים לעשות", "לתקן", וכיון שכן, הרי אינו הולך נגד סדרי בראשית, ואדרבה: הכוונה של סדרי בראשית היא שיהודי יתקן וישלים את החסרון.

וזוהו הטעם שפרשת בראשית היא הפרשה הראשונה שבתורה — כי, כללות התורה ענינה הוראות בעבודה, ובתור הקדמה ויסוד לכל הוראות התורה נאמר בפרשת בראשית "אשר ברא אלקים לעשות", שכל עיני עשי' ותיקון, כללות העבודה, הם כוונת הבריאה, כנ"ל.

ג. אמנם, עפ"ז יכולים לחשוב שהקב"ה הוא חסר ח"ו, שמצד עצמו לא הי' יכול להשלים את הבריאה, ולכן הוצרך להמתין על האדם. ולכן מקדימים תחילה "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"⁸ וכל צבאם, "את השמים" לרבות צבא השמים "ואת הארץ" לרבות צבא הארץ⁹, היינו, שהקב"ה ברא את כל הנבראים, והאדם בתוכם, וא"כ, הא גופא שהאדם מתקן את הבריאה אינו כחו ועוצם ידו, אלא מפני שהקב"ה ברא אותו ונתן לו כחות לתקן את הבריאה.

כלומר: לאחר ההקדמה ד"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", שוב אין נתינת מקום לחשוב שההסיבה לכך ש"ברא אלקים לעשות", שהאדם יתקן, היא, בגלל שהקב"ה זקוק כביכול אל האדם — שהרי ה"אלקים" ש"ברא לעשות", הוא ה"אלקים" ש"ברא את השמים ואת הארץ" וכל צבאם, שבהם כלול גם האדם שנשמתו היא מהעליונים, צבא השמים, וגופו הוא מהתחתונים¹⁰, צבא הארץ, וא"כ, כל מה שעושה האדם הוא בכחו של הקב"ה.

ד. והנה, לאחר שנאמר "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" (שהקב"ה ברא את כל העולם ואת האדם, ונתן להאדם כח לתקן את הבריאה) — נאמר¹¹ "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", "זה רוחו של מלך המשיח"¹², שזוהי תכלית ושלמות הבריאה.

(11) א, ב.

(12) ב"ר פ"ב, ד. פ"ח, א.

(8) א, א.

(9) ראה פרש"י שם, יד.

(10) ראה פרש"י שם ב, ז.

"משיח" — הוא תכלית השלימות במין האדם, למעלה אפילו מאדם הראשון, שהרי במשיח נאמר¹³ "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד", "מאד" אותיות "אדם"¹⁴, אלא שהצירוף ד"אדם" הוא ע"פ טעם ודעת שבסדר השתלשלות, ואילו הצירוף ד"מאד" שנאמר במשיח הוא למעלה מטעם ודעת ולמעלה מסדר השתלשלות¹⁵, וכפי שמצינו שיש סברא שנשמתו של משיח היא למעלה מנשמת אדה"ר אפילו כמו שהי' קודם החטא, כמובא בלקו"ת שה"ש¹⁶ מכתבי הארז"ל¹⁷.

וזהו החידוש שבכתוב, שמיד בתחילת בריאת העולם כפי שנברא חסר — נבראת כבר שלימות הבריאה, "רוחו של מלך המשיח"¹⁸.

ה. וממשיך בכתוב¹⁹ "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור" — שזהו האור שנברא ביום הראשון, שגנזו הקב"ה לעתיד לבוא²⁰, והיכן גנזו — בתורה²¹.

והענין בזה:

גם כאשר האור הוא עדיין בהעלם — הרי זה עד"מ לאבנים טובות ומרגליות הסגורים בתיבה, שאף שאי אפשר לראותם, מ"מ, כיון שהם ברשותו, הרי הוא בשמחה²².

ועוד זאת, שביכלתו גם לגלות את האור, דכיון ש"גנזו בתורה", הרי ע"י לימוד התורה וקיום הוראותי' מגלים את האור, והיינו, שע"י העבודה בתומ"צ בכל יום ויום, "כל יומא ויומא עביד עבידתי"²³, שבכל יום ויום ממלאים את העבודה הנדרשת ביום זה, אזי מסירים את כל ההעלמות וההסתרים, ועד שפועלים ש"לילה כיום יאיר"²⁴, שההעלמות וההסתרים עצמם מתחילים להאיר, שזהו ע"ד הענין ד"זדונות נעשו לו כזכיות"²⁵.

וגם ענין זה מרומז בסיפור הבריאה שבפרשת בראשית — שהרי

19 א, ג.	13 ישע"י נב, יג.
20 חגיגה יב, א.	14 ראה ב"ר פ"ח, ה ובפרש"י ומת"כ
21 ראה שיחת ש"פ בראשית תשי"א ס"ג	ס.ם.
(תו"מ ח"ב ריש ע' 55). וש"ג.	15 ראה המשך וככה תרל"ז פ"כ.
22 ראה לקו"ת דברים א, ב. ובכ"מ.	16 בסופו (נא, ג).
23 זהר ח"א רה, סע"א. ח"ג צד, ריש ע"ב.	17 ראה תו"מ ח"ב ע' 202 הערה יט.
24 תהלים קלט, יב.	וש"ג.
25 יומא פו, ב.	18 ראה גם שיחת ש"פ בראשית תשי"ג
	ס"ד (תו"מ ח"ז ע' 132).

יום השבת הי' כולו אור, כמארז"ל²⁶ "ל"ו שעות שימשה אותה האורה". וכמו כן יהי' גם לעתיד לבוא, ב"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"²⁷ — ש"לילה כיום יאיר", ובתחתונים גופא תהי' דירה לו ית'²⁸, שפירושה של "דירה" הוא²⁹ ששם נמצא הדר בה בכל עצמותו ומהותו, ובגילוי.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) וכיון שכל ההמשכות הם ע"י שמחה — ינגנו עתה ניגון שמח.

* * *

ו. כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן אבינו מלכנו. ואח"כ צוה לנגן ניגון קודם דא"ח, ואמר מאמר ד"ה בראשית ברא גו'.

* * *

ז. (אחד המסובים אמר על מישהו "ער איז אַ נייער סאַלדאַט". ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

ישנו "כרוז" שצריכים להיות "נייע סאַלדאַטן" (חיילים חדשים). חיילים וותיקים ("אַלטע סאַלדאַטן") — רגילים כבר בכך, ולכן נעשה אצלם כל ענין מעצמו ובדרך ממילא, — "מעצמו" הו"ע של מעלה, משא"כ "בדרך ממילא", כידוע דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁰ ש"בדרך ממילא" אינו ענין של מעלה — משא"כ חיילים חדשים — אצלם כל ענין הוא דבר חידוש, ולכן מתייגעים על כל ענין.

צריכים איפוא להיות חיילים חדשים — ש"בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים"³¹, וצריכים תמיד להתייגע.

וכמו בעבודת התפלה, שבכל יום צריכים לומר ק"ש, "שמע ישראל גו' הוי' אחד"³², מתוך חיות והתלהבות ("מיט אַ קאַך"), כאילו הי' זה דבר חדש. והיינו, שאע"פ שהתפלה היא תמיד אותה תפלה, שזהו החילוק

29) ראה תו"מ סה"מ שבט ע' שח. וש"נ.

30) ראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 57. תש"ב

ע' 119.

31) ספרי ופס"ז עה"פ ואתחנן ו, ו. שו"ע

אדה"ז אר"ח סס"א ס"ב.

32) ואתחנן ו, ד.

26) ירושלמי ברכות פ"ח ה"ה. ב"ר פי"א,

ב. פי"ב, ו.

27) תמיד בסופה.

28) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.

ב"ר ספ"ג. במדבר פי"ג, ו. תניא רפ"ו.

ובכ"מ.

שבין תורה ותפלה³³, שתורה ענינה "לאפשא לה"³⁴, שצריכים תמיד לחדש בתורה, משא"כ בתפלה, שאנשי כנסת הגדולה תיקנו נוסח קבוע לתפלת כל יום ויום — מ"מ, צריכה להיות התפלה בכל יום מתוך חיות והתלהבות ורעש ("מיט אַ קאַך און אַ שטורעם") כמו דבר חדש.

ובכדי שאמירת "הוי" אחד" בק"ש תהי' מתוך חיות והתלהבות — צריכים להתייגע תחילה בהתבוננות דברכות ק"ש שלפנ"ז, ובכדי שענין זה יהי' כדבעי, בהכרח להתייגע תחילה בהתבוננות דפסוקי דזמרה שלפנ"ז, ואז יכולים להגיע להרגש ד"הוי" אחד", שהכל הוא אלקות, שהרגש זה הוא יסוד כל העבודה.

* * *

ח. ידוע³⁵ פתגם הרביים — נשיאי חב"ד — שאמרו³⁶, ששבת בראשית נוגע לכל השנה, "ווי מ'שטעלט זיך אַוועק שבת בראשית אַזוי גייט אַוועק אויף דעם גאַנצן יאָר" (כשם שנעמדים בשבת בראשית, כך נמשכת ההנהגה בכל השנה).

ולכאורה אינו מובן: מדוע שבת בראשית דוקא? ומה עם "זמן מתן תורתנו", ובכלל מה עם כל הסדרות, שהמצוות והענינים שנזכרו בהם לא נאמרו פעם נוספת בתורה, וא"כ נוגעים גם הם לכל השנה, ומהו הענין המיוחד שדוקא שבת בראשית נוגע להנהגה של כל השנה?

ט. הענין ד"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" — שהקב"ה ברא את כל העולם מאין ואפס המוחלט³⁷ — מכריח לומר³⁸ שענין הבריאה נמשך בתמידות, בכל עת ובכל רגע.

כלומר: החידוש שנפעל בששת ימי בראשית, שתחילה הי' אין ואפס המוחלט, ונעשה מציאות יש, שזהו חידוש נפלא ("אַ געוואַלדיקער נייעס")³⁹ — הרי זה נמשך גם בכל רגע, שישנה תמיד התהוות חדשה.

37) דלשון בריאה מורה על יש מאין (רמב"ן עה"ת ע"פ בראשית ברא).

38) ראה תניא ח"ב (שהיחודה"א) פ"ב. 39) וכמשנ"ת בהמאמרים (ד"ה להבין ענין ר"ה וד"ה כי נער (לעיל ע' 8; ע' 117)) שבכל סדר ההשתלשלות ישנם אורות וגילויים בלבד, ורק בהתהוות היש בא לידי ביטוי ("דאָ האָט זיך אויסגעזאָגט") העצמות; ומצד זה נעשה חידוש גם בהמשכת האורות והגילויים (מהנחה בלתי מוגה).

33) ראה תו"א מקץ לח, ג. לט, ד. ובכ"מ.

34) זח"א יב, ב.

35) שיחה זו (עד סוסי"א) הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפסה (באידיש) בלקו"ש ח"א בתחלתו. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה. 36) סה"מ תשי"א ע' 59 (בהתורה של הבעש"ט). וראה גם שיחת ש"פ בראשית דאשתקד בתחלתה (תו"מ חיי"ג ע' 97). וש"נ.

וכן מבואר באריכות בתניא⁴⁰ בפירוש הפסוק⁴¹ "לעולם ה' דברך נצב בשמים", שבאמת, כל נברא מצד עצמו, גם עכשיו הוא אין ואפס, וכל מציאותו היא רק בגלל שהקב"ה מהווה אותו בתמידות, ובמילא כל מציאותו — אלקות.

י. עפ"ז יובן הטעם ששבת בראשית נוגע לכל השנה — כי, הזכרון של "בראשית ברא" הוא היסוד של עבודת כל השנה.

בשעה שיהודי צריך לעשות גם את עסקיו הגשמיים להיות כלי לאלקות, ונדמה לו שמצד הסדר הטבעי של העולם הרי זה דבר קשה, או בכלל בלתי אפשרי — הנה כאשר הוא נזכר ש"לעולם ה' דברך נצב בשמים", היינו, שבאמת אין בכלל עולם, ומה שהעולם ישנו הרי זה רק מפני ש"ויאמר אלקים יהי אור", לכן "ויהי אור", ועד"ז בשאר העשרה מאמרות, ש"קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא"⁴² (הקב"ה הביט בתורה, בעשרה המאמרות, ועי"ז ברא את העולם) — הרי מצד ההנחה שכל הקיום וההמצאות של העולם אינו אלא מהעשרה מאמרות שבתורה⁴³, יודע הוא במילא, שמציאות העולם אינה יכולה להיות סתירה לקיום המצוות, כי באותה תורה נאמר "אנכי ה' אלקיך"⁴⁴ עם כל תרי"ג המצוות.

כאשר נעשה מונח אצלו שמציאות העולם היא תורה, אזי אפילו בלכתו ברחוב ובאמצע עסקיו, יאמר מאמר רז"ל, קאפיטל תהלים, פרק משניות או פרק תניא, ובכל פעולה טובה שעושה, מכריע את כל העולם לכף זכות⁴⁵. כלומר, שהכרתו והתעמקותו בתוכן הפנימי של "בראשית ברא אלקים" — פועלת שזה נוגע ל"השמים והארץ וכל צבאם", היינו, לכל הבריאה.

יא. פתגם זה ששבת בראשית נוגע לכל השנה⁴⁶, כוונתו, שזה נוגע לכל הענינים, הן ענינים רוחניים והן ענינים גשמיים.

כי הידיעה וההכרה ש"לעולם ה' דברך נצב בשמים", נוגעת לא רק לעבודה רוחנית, אלא גם שלא יהיו דאגות מדברים גשמיים. כי, דאגת האדם על שחסר לו בבני חיי ומזוני, היא בגלל ששוכח לרגע שהכל בא

(44) יתרו כ, ב (ואתחנן ה, ו).

(45) קידושין מ, ריש ע"ב.

(46) שנה מל' שינוי; כל השנה — כל

השינויים.

(40) שם פ"ג.

(41) תהלים קיט, פט.

(42) זח"ב קסא, סע"א ואילך.

(43) תניא שם ספ"א.

מהקב"ה, כמבואר בתניא⁴⁷. אבל כאשר יזכור תמיד שהכל בא מהקב"ה — אזי לא ידאג, בידעו ש"מאתו לא תצא הרעות"⁴⁸, אלא רק טוב. וכאשר ענין זה יהי' מונח אצלו — אזי יראה גם בעיני בשר⁴⁷ שזהו גם טוב הנראה והנגלה.

יב. ויש להוסיף בזה:

איתא בילקוט⁴⁹ שיעקב ועשו התחלקו: יעקב נטל לחלקו עולם הבא, ועשו נטל לחלקו עולם הזה. ובמילא, כאשר יהודי נטל עוה"ז, בא היצה"ר בטענה: "לסטים אתם"⁵⁰, כיון שעוה"ז הוא חלקו של עשו. והמענה על זה: המציאות של העולם היא — תורה, וכאשר יהודי עושה מעניני העסק כלי לאלקות, אזי עושה מ"עולם הזה" — "עולם הבא",

— וע"ד מ"ש הרמב"ם⁵¹ "זה שקראו אותו חכמים העולם הבא, לא מפני שאינו מצוי עתה. . הרי הוא מצוי ועומד. . ולא קראוהו עולם הבא אלא מפני שאותן החיים באין לו לאדם אחר חיי העולם הזה" — וכיון שזהו "עולם הבא" — בטלה הטענה של היצה"ר שזהו חלקו של עשו, ועד שזורקים אותו לגמרי כו'.

צריכים אבל לדעת, שכדי לקבל עוה"ז, הרי זה ע"י תורה דוקא — כדאיתא במדרש⁵² על הפסוק⁵³ "ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ גוי", "מטל השמים זה מקרא וכו'", ולכן, כאשר רוצים לקבל "טל השמים" כפשוטו, מקבלים זאת ע"י "טל השמים זה מקרא".

יג. וזהו גם תוכן וקיצור המאמר דלעיל, באותיות פשוטות — "אויף מאַמע לשון" — שיכולים לאמרם לכל יהודי:

בתורה נכלל לא רק "החודש הזה לכם"⁵⁴, "שהיא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל"⁵⁰, אלא גם "בראשית ברא אלקים", סדר העולם, והיינו, שגם מציאות העולם נקבעה בתורה, כיון שכל מציאות העולם היא רק מצד התורה, וכפי התורה כך צריכה להיות מציאות העולם.

* * *

51) הלי' תשובה ספ"ח.

52) ב"ר פס"ו, ג.

53) תולדות כו, כח.

54) בא יב, ב.

47) אגה"ק סי"א.

48) ע"פ איכה ג, לח.

49) יל"ש תולדות רמז קיא.

50) פרש"י ריש פרשתנו.

יד. דובר לעיל⁵⁵ בנוגע להיו"ט דשמיני-עצרת, שלאחרי שבעת ימי הסוכות אומר הקב"ה לבנ"י "קשה עלי פרידתכם עכבו עוד יום אחד"⁵⁶ — שיש לדייק בזה בשתים: (א) כיון שלאחרי שבעת ימי הסוכות אומר הקב"ה "קשה עלי פרידתכם" — א"כ מהי התועלת בכך שיתעכבו עוד יום אחד? (ב) למה נאמר "קשה עלי פרידתכם", ולא "פרידתנו"?

ונתבאר בזה, שהאמת היא שמצד הקב"ה לא שייך ענין של פירוד; צריכים רק להבטיח שלא יהי פירוד אצל בנ"י בינם לבין עצמם, וכמ"ש⁵⁷ "ברכנו אבינו כולנו כאחד", היינו, שכאשר "כולנו כאחד", אזי "ברכנו אבינו", כמבואר בארוכה בתניא פרק לב.

והנה, בחג הסוכות מודגשת אחדותם של ישראל — שלוקחים את כל ד' המינים שרומזים על ד' הסוגים שבבני ישראל, מאתרוג שיש בו טעם וריח, עד לערבה שאין בה לא טעם ולא ריח⁵⁸, ומאגדים אותם יחד, "ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם"⁵⁹.

אמנם, האחדות שע"י איגוד ד' המינים היא רק לצורך המצוה, ולא עוד אלא שגם בשעת המצוה הם ד' מינים נפרדים, שהרי המצוה היא ליקח ד' מינים נפרדים, כך שהאתרוג הוא אתרוג והערבה היא ערבה, אלא שלצורך המצוה מאגדים אותם יחד.

אחדות כזו מספיקה בשבתות וימים טובים, דכיון שאין בהם עובדין דחול [לא מבעי בשבת קודש, אלא אפילו ביו"ט שמותר בעשיית מלאכת אוכל נפש, הרי זה רק לצורך היו"ט], לכן מספיקה אחדות שהיא לצורך מצוה.

אבל בימות החול לא מספיקה אחדות הנ"ל שהיא לצורך מצוה — כיון שבימות החול הולך כל אחד למקומו, "איש תחת גפנו ותחת תאנתו"⁶⁰; מי ששייך ללימוד התורה הולך ללמוד תורה, מי ששייך ליתן צדקה הולך ליתן צדקה, ומי ששייך לקבלת עול הולך לעשות כל עניניו בקבלת עול, וכיו"ב בשאר הענינים, כך, שאין כאן ענין של אחדות. ועל זה אומר הקב"ה "קשה עלי פרידתכם".

והעצה לזה — "עכבו עוד יום אחד", שמיני-עצרת, שאז עומדים

55) שיחת יום שמח"ת סל"ז ואילך (לעיל)
 56) 166 ואילך.)
 57) פרש"י פינחס כט, לו.
 58) ראה ויק"ר פ"ל, יב.
 59) נוסח תפלת ימים נוראים. וראה ויק"ר שם.
 60) מלכים"א ה, ה. ועוד.
 57) ברכת "שים שלום" בסוף תפלת העמידה.

בני ישראל באחדות אמיתית, היינו, לא רק כמו האחדות שבנטילת ד' המינים שהיא אחדות של ד' מינים שנשארים כל אחד במציאותו, אלא באופן שמתבטא בהריקוד באופן שכולם מעורבים יחד באופן שלמעלה מהתחלקות.

טו. בהעניין⁶¹ המדובר שבשמח"ת רוקדים כל בני ישראל באחדות — ישנה נקודה נוספת:

לרקוד — רוקדים לא עם הראש, אלא עם הרגלים, וע"י הרגלים רוקד גם הראש. אילו ה' הריקוד עם הראש, כלומר, מצד השגה, אזי היתה השמחה בהגבלה — עד כמה שהוא מבין את סיבת השמחה. וכיון שהכוונה היא ששמחת התורה תהי' בלי גבול, לכן רוקדים עם הרגלים. הוא אינו יודע מהו הקב"ה ומהי תורתו; הוא יודע רק שהקב"ה ותורתו הם דבר יקר שאין דבר יקר כמותו בכל העולם, וזה מעורר אצלו שמחה בלי גבול.

זהו גם הענין שבשמח"ת לא יושבים ללמוד, היינו, שהשמחה תהי' מצד העיון שבתורה, אלא רוקדים עם הספר-תורה כפי שהיא עטופה במעיל⁶². לא יודעים עדיין מה כתוב בה, יודעים רק שהתורה היא דבר יקר, ולכן שמחים בה בלי גבול.

כשם שאצל כל אחד בפרט הסדר הוא שהריקוד הוא ברגלים ועי"ז רוקד גם הראש, כן הוא גם בהקומה שלימה של בני ישראל, שהשמחה שאנשים פשוטים שמחים עם התורה, שהשמחה שלהם היא בלי גבול, פועלת תוספת שמחה גם אצל המשכילים שיודעים ומבינים את מעלת התורה וסיבת השמחה, שגם אצלם נפעלת שמחה בפשיטות וכלי גבול.

וע"י השמחה דשמיני עצרת ושמחת תורה באים לבחינת "פר אחד"⁶³ — לא כמו בסוכות שמקריבים ע' פרים כנגד ע' שרים⁶⁴, לפי שאז יש להם תפיסת מקום, אלא מגיעים לבחינה כזו שאין להם שום תפיסת מקום; שם נמצאים רק הקב"ה ובני ישראל, "יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך"⁶⁵.

* * *

63) ראה גם לעיל ריש ע' 113. וש"נ.
64) פינחס כט, לו.
65) משלי ה, יז. וראה תו"מ סה"מ תשרי ע' פב. וש"נ.

61) סעיף זה הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 434 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
62) סוכה נה, ב.

טז. מנהג⁶⁶ ישראל שבשבת בראשית מוכרים "מצוות"⁶⁷ — עליות — על כל השנה⁶⁸.

הענין של עלי' לתורה הוא — כפי שאמר הרבי, כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶⁹, שכאשר עולים לתורה אזי מתעלים ב"תחתיים שניים ושלישים"⁷⁰ ולמעלה יותר. ופירוש הדברים, שזוהי עלי' בנפש רוח נשמה חי' ויחידה⁷¹, ועד שסוכ"ס מתאחד עצם הנשמה עם עצמות אין סוף ב"ה (עם הקב"ה בעצמו כביכול).

וזהו גם הטעם לכך שאע"פ שבלימוד תורה שבעל פה אסור לברך אם אינו מבין הלימוד⁷², מ"מ, בעת עלי' לתורה מברך אפילו עם הארץ דלא ידע מאי קאמר — כי, אפילו אם כאן למטה אינו מבין, הרי בהעלי' של הנפש רוח נשמה חי' ויחידה שלו למעלה, מבין הוא, ומלמעלה נמשך למטה: "מקרא — תורה שבכתב — קורא וממשיך"⁷³.

וכיון שהעולם קשור עם התורה, כמאמר⁴² קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, היינו, שהקב"ה הביט כביכול בתורה וברא את העולם, וכמו כן נקראת התורה "דפּתראות ופּנקסאות"⁷⁴ (התכניות — "בלו־פּרינטס" — שעל פיהם בונה הבנאי את הבנין) — הרי מצד זה שיהודי עולה לתורה, נמשך גם בגשמיות.

יז. כשם שהדברים אמורים בנוגע לעליות שעולים לתורה בשבת, בשני וחמישי, שההתחלה על זה היא בשבת בראשית — כן הוא גם בנוגע לקביעות בלימוד התורה:

בשבת בראשית יכול כל אחד לחטוף ("אַרְיִינְכאַפֿן") ולקבל על עצמו הוספה בלימוד, הן בנגלה דתורה והן בתורת החסידות.

כלומר: נוסף לכך שבמשך חודש תשרי קיבל כל יהודי על עצמו קביעות בלימוד על כל השנה — הנה בשבת בראשית צריך לקבל על עצמו עוד הוספה בזה, בקביעות בכל יום, הן בלימוד הנגלה והן בלימוד

69 לקוד"ח ח"א כה, ב ואילך. סה"ש תש"ב ע' 75. תש"ד ע' 40.

70 לשון הכתוב — נח ו, טז.

71 ב"ר פי"ד, ט.

72 מג"א או"ח סוס"ג. הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב. וש"נ.

73 ראה לקו"ת ויקרא ה, סע"ב.

74 ב"ר פ"א, א.

66 שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפסה בלקו"ש ח"א ע' 2 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

67 ראה גם שיחת ש"פ בראשית תשי"ב ס"א (תו"מ ח"ד ע' 109). וש"נ.

68 כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה להגבאי למכור את ה"מצוות", ולאחרי שמכרו המצוות, המשיך ואמר:

החסידות. בלימוד החסידות צריך להיות נכלל חלק מהסדרה של השבוע — ב"תורה אור" ו"לקוטי תורה"⁷⁵.

יתן השי"ת שכל אחד יקבל על עצמו כפי יכלתו האמיתית, כפי שהוא יכול באמת ("וויפל ער קען טאַקע באמת"), וכפי שורש נשמתו. והקבלה דשבת בראשית שמקבל על עצמו הוספה בלימוד התורה — נותנת כח לקיים זאת בפועל במשך השנה, כך שלאח"ז חוסכים הרבה טרחה, ועי"ז נמשך גם בגשמיות בבני חיי ומזוני רווחי.

וע"פ המדובר⁷⁶ אודות מעלת הקיצורים — הרי הקיצור מהאמור לעיל: כל אחד יקבל על עצמו שיעור נוסף בכל יום, הן בלימוד הנגלה הן בלימוד החסידות.

* * *

יח. בפרשת⁷⁷ נח⁷⁸ מדובר אודות המבול, שנקרא "מי נח"⁷⁹. ולכאורה אינו מובן: למה נקראים מי המבול "מי נח" — הרי נח לא הי' אשם כלל בהמבול, להיותו "צדיק תמים"⁸⁰? ומבואר על זה בזהרי⁸¹ — שכיון שנח לא התפלל על אנשי דורו, לכן נקרא המבול על שמו.

כלומר: אע"פ שנח עצמו לא הי' אשם, וניצל מהמבול, הוא ואשתו ובניו ונשי בניו, מ"מ, הי' לו להתפלל ולהגן ולהחזיר בתשובה את כל אנשי דורו, ולא להסתגר מכל העולם בתוך תיבה. וכאשר הסתגר בתיבה לעצמו, הנה הגם שעשה זאת ע"פ ציווי הקב"ה שצוה אותו: "בא גו' אל התיבה"⁸², אעפ"כ אומרים עליו — בגלל שלא התפלל ולא עסק עבור העולם כולו — ביטוי קשה כ"כ ("אַזאַ שווערן וואָרט"), שמי המבול נקראים על שמו, "מי נח".

יט. ומכאן הוראה לכל אחד ואחד:

(75) ראה גם תו"מ חיי"ג ע' 174 ואילך. (מהנחה בלתי מוגה).
וש"נ.

(76) שיחת יום ב' דראש השנה ס"ח (לעיל ס"ע 17 ואילך).

(77) שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפסה בלקו"ש ח"ב ע' 452 ואילך (ושם צויין בטעות לשנת תשי"ז). במהדורה זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.
(78) שמתחילים לקרוא בתפלת מנחה (מהנחה בלתי מוגה).
(79) ישע"י נד, ט.
(80) ר"פ נח.
(81) ח"א סז, ב ואילך. רנד, ב. ח"ג יד, ב ואילך. — בזהר לא נתפרשה הקושיא, אלא רק ביאור הענין, ומעצמו מובן מהי הקושיא שמתורצת עי"ז (מהנחה בלתי מוגה).
(82) נח ז, א.

אפילו בהיותו "צדיק תמים", הרי אם הוא מסתגר לעצמו — לו יהא הדבר ע"פ ציווי הקב"ה — ואינו חושב אודות הדור, עליו לדעת שאפילו על נח — שהי' "צדיק תמים", והמאורע הי' קודם מתן-תורה — אומרים ביטוי קשה; ומכל-שכן לאחרי מ"ת, שכל ישראל חברים⁸³, וישראל ערבים זה לזה⁸⁴, צריך כל אחד לחשוב אודות כולם, לאצלי ולאגנא עוד קודם שנעשו בעלי תשובה, ואח"כ גם לאתבא בתשובה. על כל אחד לא להסתפק בעבודתו עם עצמו, אלא לעסוק גם עם הזולת.

בין אם יפעל על הזולת ובין אם לאו — צריך הוא לעשות את המוטל עליו, ו"בהדי כבשא דרחמנא למה לך"⁸⁵. ובדרך כלל: כאשר עוסקים, מצליחים גם לפעול, ובפרט חסידים שיש להם הפס"ד וההבטחה של רבינו הזקן⁸⁶, שבכל ענין שיעסקו בענינים של תורה ומצוות תהי' ידם על העליונה.

* * *

כ. היום⁸⁷ הוא שבת מברכים מרחשון.

הטעם שקורין חודש זה "מרחשון" — כיון שהוא עונת גשמים⁸⁸. מבואר בחסידות החילוק שבין טל ומטר⁸⁹ — שמטר תלוי בעבודת הנבראים, שצריכים להתפלל על המטר, אבל טל הוא באופן של "אתערותא דלעילא", וטל לא מיעצר⁹⁰. וכיון שמטר תלוי בעבודת הנבראים, לכן הרי זה קשה יותר.

זהו גם החילוק בין הקיץ לחורף. בקיץ יש טל — אתערותא דלעילא, ובחורף יש מטר — אתערותא דלתתא, ולכן בחורף קשה יותר. ועוד חילוק בין ימי הקיץ והחורף: בקיץ מאיר בתוקף, ברוחניות, ה"שמש ומגן הוי' אלקים"⁹¹, ולכן מאירה גם השמש בגשמיות, בפרט

ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

(88) עיין ערוך, ערך מרחשון. וראה פר"ח

אה"ע סקכ"ו סקכ"ב.

(89) ראה לקו"ת ד"ה האזינו השמים (עג,

א ואילך).

(90) תענית ג, א.

(91) תהלים פד, יב. וראה לקו"ש חיי"ח ע' 310. וש"נ.

(83) ע"פ ס' שופטים כ, יא. וראה חגיגה כו, א. ירושלמי שם פ"ג סה"ו. תניא אגה"ק סוסכ"ב.

(84) שבועות לט, סע"א. וש"נ.

(85) ברכות יו"ד, סע"א.

(86) ראה ספר קיצורים והערות לתניא ע' כג. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ס"ע רסד ואילך.

(87) שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפס בלקו"ש ח"א ע' 3

בתקופת תמוז. אבל בחורף אין הדבר כן, כיון שאז הוא זמן העבודה ע"י אתערותא דלתתא.

הרבי, כ"ק מו"ח אדמו"ר, אמר פעם⁹², שבקיץ, העבודה — עבודת ה' — היא קלה יותר מאשר בחורף⁹³.

ושבת מברכים מרחשון נותן כח על חודש הגשמים. שבת מברכים מרחשון הוא עדיין בחודש תשרי, שהוא "חודש השביעי (מניסן) המושבע בכל"⁹⁴, ולכן ניתן ממנו הכח על העבודה בחורף, שכן, עם היותו באופן של אתערותא דלתתא, מ"מ יש על זה "נתינת כח".

וכאשר פועלים את עבודת החורף, אזי נמשך משבת מברכים מרחשון על כל השנה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

94) ויק"ר פכ"ט, ח.

92) ראה סה"מ תרפ"ט ע' 70. וש"נ.

93) ראה גם תו"מ חי"ד ע' 60.